

دانشوران قم

نگاهی به زندگی ۲۰۲ تن از دانشمندان و بزرگان قمی یا مدفون در قم

گزیده
ستارگان حرم
(۱-۱۵)

تلخیص: علی رضا هزار

تدوین: محمد تقی ادهم نژاد

دانشوران قم، نگاهی به زندگی ۲۰۴ تن از دانشمندان و بزرگان قمی یا مدفون در قم؛ گزیده ستارگان حرم (۱-۱۵) / علیرضا هزار، محمد تقی ادهم نژاد. قم: زائر، ۱۳۸۴.

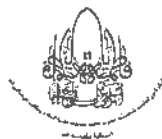
۳۸۷ ص. ۹۶۴-۸۵۶۷-۳۹-۵

(کنگره بزرگداشت شخصیت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و مکانت فرهنگی قم؛ ۲۲)

۱. قم - سرگذشتنامه. ۲. مجتهدان و علما - سرگذشتنامه. ۳. شیعه - سرگذشتنامه. الف. ادهم

نژاد، محمد تقی، گردآورنده. بد عنوان: ستارگان حرم.

۲ س ۵۵/۲ BP

کنگره بزرگداشت شخصیت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و مکانت فرهنگی قم
مجموعه آثار شماره ۲۲

دانشوران قم

تلخیص: علی رضا هزار

تدوین: محمد تقی ادهم نژاد

صفحه آرا: محمد علی محمدی

ناشر: زائر - آستانه مقدسه قم

لیتوگرافی: بیان - قم

چاپ: باقری - قم

نوبت و سال چاپ: اول - ۱۳۸۴

شمارگان: ۱۰۰۰

بها: ۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۸۵۶۷-۳۹-۵

مرکز پخش: قم، میدان شهداء (چهارراه بیمارستان)، تلفن ۷۷۴۸۳۳۳ ص.پ: ۳۵۹۷-۳۷۱۸۵

فهرست

۱. آدم بن عبدالله اشعری قمی (قرن ۲) ۵
۲. محمد بن ابوالقاسم برقی ۶
۳. علی بن ریان بن صلت قمی ۸
۴. زکریا بن ادريس ۱۰
۵. عمران بن عبدالله اشعری قمی ۱۱
۶. جعفر بن محمد بن عبدالله اشعری قمی ۱۲
۷. ادريس بن عبدالله اشعری قمی ۱۴
۸. زکریا بن آدم (م ۲۰۴ ق) ۱۶
۹. یونس بن عبدالرحمن (م ۲۰۸ ق) ۱۸
۱۰. احمد ابن اسحاق قمی (م ۲۶۳ ق) ۲۰
۱۱. محمد بن احمد بن یحیی اشعری قمی (م ۲۸۰ ق) ۲۱
۱۲. محمد بن حسن صفار (م ۲۹۰ ق) ۲۳
۱۳. موسی بن حسن بن عامر اشعری قمی (قرن ۳) ۲۵
۱۴. محمد بن ریان اشعری قمی (قرن ۳) ۲۶
۱۵. حسین بن اشکیب قمی (قرن ۳) ۲۸
۱۶. احمد بن حمزة بن یسع اشعری قمی (قرن ۳) ۲۹
۱۷. اسماعیل بن سعد اشعری قمی (قرن ۳) ۳۱
۱۸. عبدالعزيز بن مهتدی قمی (قرن ۳) ۳۲
۱۹. احمد بن محمد بن عیسی قمی (قرن ۳) ۳۳
۲۰. ابراهیم بن هاشم قمی (قرن ۳) ۳۵
۲۱. ابن بابویه قمی (قرن ۳) ۳۷
۲۲. ریان قمی (قرن ۳) ۳۹

۲۳. عیسی بن عبدالله قمی (قرن ۳) ۴۰
۲۴. محمد بن علی بن محبوب قمی ۴۱
۲۵. محمد بن عبد الجبار قمی (قرن ۳) ۴۳
۲۶. علی بن ابراهیم (قرن ۳) ۴۴
۲۷. محدث برقی (قرن ۳) ۴۶
۲۸. عمران بن موسی اشعری قمی زیتونی (قرن ۳) ۴۸
۲۹. سهل بن یسع اشعری قمی (قرن ۳) ۵۰
۳۰. یاسر قمی (قرن ۳) ۵۱
۳۱. حسن بن متیل قمی (قرن ۳) ۵۴
۳۲. محمد بن حسن اشعری (قرن ۳) ۵۵
۳۳. محمد بن خالد برقی (قرن ۳) ۵۷
۳۴. آدم بن اسحاق قمی (قرن ۳) ۵۸
۳۵. احمد بن ابی زاهر قمی (قرن ۳) ۵۹
۳۶. ابوطالب قمی (قرن ۳) ۶۱
۳۷. عباس بن معروف قمی (قرن ۳) ۶۲
۳۸. محمد بن اوزمه قمی (قرن ۳) ۶۳
۳۹. سعد بن سعد اشعری قمی (قرن ۳) ۶۴
۴۰. حسین بن سعد اهوازی (قرن ۳) ۶۶
۴۱. محمد بن یحیی عطار قمی (قرن ۳) ۶۸
۴۲. سعد بن عبدالله اشعری (م ۳۰۰ ق) ۷۰
۴۳. محمد بن قولویه (م ۳۰۱ ق) ۷۲
۴۴. عبدالله بن جعفر خمیری قمی (م ۳۰۵ ق) ۷۳
۴۵. احمد بن ادريس قمی (م ۳۰۶ ق) ۷۵
۴۶. احمد بن داوود بن علی قمی (م ۳۳۳ ق) ۷۶
۴۷. جعفر بن حسین مؤمن قمی (م ۳۴۰ ق) ۷۸
۴۸. محمد بن حسن بن ولید قمی (م ۳۴۳ ق) ۸۰

۴۹. ابن عمید (م ۳۶۰ ق) ۸۱
۵۰. جعفر بن محمد بن قولویه (م ۳۶۹ ق) ۸۳
۵۱. حسین بن محمد اشعری قمی (قرن ۴) ۸۴
۵۲. محمد بن شاذان قمی (قرن ۴) ۸۵
۵۳. جعفر بن احمد ایلاقی قمی (قرن ۴) ۸۷
۵۴. امامزاده محمد شریف (قرن ۴) ۸۸
۵۵. علی بن حسین سعد آبادی قمی (قرن ۴) ۹۰
۵۶. علی بن محمد خزاز قمی (م ۴۰۱ ق) ۹۱
۵۷. حسین بن علی بن حسین بابویه قمی (م ۴۱۸ ق) ۹۲
۵۸. اسعد بن حسن بن موسی براوستانی (قرن ۵) ۹۳
۵۹. منتجب الدین قمی (م ۵۸۵ ق) ۹۴
۶۰. عزالدین یحیی (م ۵۹۲ ق) ۹۵
۶۱. شاذان بن جبرئیل قمی (قرن ۶) ۹۸
۶۲. ابن علقمی (م ۶۵۶ ق) ۱۰۰
۶۳. شیخ احمد قمی (قرن ۱۰) ۱۰۱
۶۴. حکیم ملا عبدالرزاق لاهیجی (م ۱۰۵۱ ق) ۱۰۳
۶۵. ملا محمد طاهر قمی (م ۱۰۹۸ ق) ۱۰۶
۶۶. قاضی سعید قمی (م ۱۱۰۴ ق) ۱۰۹
۶۷. میرزا حسن لاهیجی (م ۱۱۲۱ ق) ۱۱۰
۶۸. میرزا محمد مشهدی قمی (م ۱۱۲۵ ق) ۱۱۲
۶۹. سید صدرالدین رضوی قمی (م ۱۱۶۰ ق) ۱۱۳
۷۰. محقق قمی (م ۱۲۳۱ ق) ۱۱۴
۷۱. سید جواد قمی (م ۱۳۰۳ ق) ۱۱۶
۷۲. میرزا صادق آقا تبریزی (م ۱۳۳۱ ق) ۱۱۷
۷۳. ملا غلامرضا قمی (م ۱۳۳۲ ق) ۱۲۰
۷۴. حاج سید صادق قمی (م ۱۳۳۸ ق) ۱۲۱

۷۵. حکیم زنجانی هیدجی (م ۱۳۳۹ ق) ۱۲۳
۷۶. حاج میرزا محمد ارباب قمی (م ۱۳۴۱ ق) ۱۲۵
۷۷. میرزا علی اکبر مدرس یزدی (م ۱۳۴۴ ق) ۱۲۶
۷۸. محمد مهدی فیض مهدوی (م ۱۳۴۶ ق) ۱۲۷
۷۹. حاج شیخ ابوالقاسم قمی (م ۱۳۴۰ ق) ۱۲۹
۸۰. سید ابوالحسن انگجی (م ۱۳۵۷ ق) ۱۳۱
۸۱. حاج شیخ محمد علی حایری قمی (م ۱۳۵۸ ه. ق.) ۱۳۳
۸۲. حاج شیخ عباس قمی (م ۱۳۵۹ ه. ق.) ۱۳۵
۸۳. سید فخرالدین سیدی قمی (م ۱۳۶۳ ه. ق.) ۱۳۷
۸۴. میرزا محمد فیض (م ۱۳۷۰ ه. ق.) ۱۴۰
۸۵. شیخ عبدالکریم خوئینی زنجانی (م ۱۳۷۱ ه. ق.) ۱۴۲
۸۶. حاج میرزا مهدی آشتیانی (م ۱۳۷۲ ه. ق.) ۱۴۴
۸۷. سید محمد حجت کوه کمری (م ۱۳۷۲ ه. ق.) ۱۴۶
۸۸. سید صدرالدین صدر (م ۱۳۷۳ ه. ق.) ۱۴۸
۸۹. سید حسن معصومی اشکوری (م ۱۳۷۴ ه. ق.) ۱۵۰
۹۰. شیخ علی کاشانی (م ۱۳۷۴ ه. ق.) ۱۵۳
۹۱. میرزا علی آقا شیرازی (م ۱۳۷۵ ه. ق.) ۱۵۵
۹۲. میرزا عبدالحسین بروجردی (م ۱۳۷۷ ه. ق.) ۱۵۶
۹۳. حاج شیخ مهدی امامی مازندرانی (م ۱۳۷۸ ه. ق.) ۱۵۸
۹۴. شیخ محمد جواد صافی گلپایگانی (م ۱۳۷۸ ه. ق.) ۱۶۰
۹۵. کربلایی کاظم فراهانی (م ۱۳۷۸ ق) ۱۶۲
۹۶. حاج شیخ محمد علی حائری کرمانی (م ۱۳۷۹ ه. ق.) ۱۶۶
۹۷. حاج شیخ علی اکبر الهیان تنکابنی (م ۱۳۸۰ ه. ق.) ۱۶۸
۹۸. حاج شیخ مرتضی چهرگانی انزلی (م ۱۳۸۱ ه. ق.) ۱۶۹
۹۹. حاج سید مرتضی مرتضوی لنگرودی (م ۱۳۸۳ ه. ق.) ۱۷۱
۱۰۰. حاج شیخ عباسعلی شاهرودی (م ۱۳۸۳ ه. ق.) ۱۷۳

۱۰۱. سید یحیی مدرسی زاده یزدی (م ۱۳۸۳ ه.ق.) ۱۷۵
۱۰۲. حاج شیخ محمد ابراهیم آینی (م ۱۳۸۴ ه.ق.) ۱۷۷
۱۰۳. حاج شیخ عبدالنبی اراکی (م ۱۳۸۵ ه.ق.) ۱۸۰
۱۰۴. سید محمد جواد نجومی (م ۱۳۸۷ ه.ق.) ۱۸۲
۱۰۵. سید محمد حسن الهی طباطبائی (م ۱۳۸۸ ه.ق.) ۱۸۴
۱۰۶. حاج سید محمد محقق داماد (م ۱۳۸۸ ه.ق.) ۱۸۵
۱۰۷. حاج شیخ مرتضی انصاری قمی (م ۱۳۹۱ ه.ق.) ۱۸۷
۱۰۸. حاج شیخ فاضل لنکرانی (م ۱۳۹۲ ه.ق.) ۱۸۹
۱۰۹. شیخ محمد حسین اعلمی حائری (م ۱۳۹۳ ه.ق.) ۱۹۰
۱۱۰. حکیم میرزا مهدی الهی قمشه‌ای (م ۱۳۹۳ ه.ق.) ۱۹۲
۱۱۱. حاج سید علی رضا مدرسی یزدی (م ۱۳۹۳ ه.ق.) ۱۹۴
۱۱۲. حاج سید احمد حسینی زنجان‌ی (م ۱۳۹۳ ه.ق.) ۱۹۵
۱۱۳. حاج شیخ محمد فکور یزدی (م ۱۳۹۴ ه.ق.) ۱۹۷
۱۱۴. سید ابوالحسن رفیعی قزوینی (م ۱۳۹۵ ه.ق.) ۱۹۹
۱۱۵. حاج شیخ محمد جواد خراسانی (م ۱۳۹۷ ه.ق.) ۲۰۲
۱۱۶. حاج شیخ محمد فاضل قاینی نجفی (م ۱۴۰۵ ه.ق.) ۲۰۷
۱۱۷. شیخ محمدرضا طبسی (م ۱۴۰۵ ه.ق.) ۲۰۸
۱۱۸. حاج شیخ مرتضی حائری یزدی (م ۱۴۰۶ ه.ق.) ۲۱۱
۱۱۹. سید علی فانی اصفهانی (م ۱۴۰۹ ه.ق.) ۲۱۲
۱۲۰. سید مرتضی حسینی فیروز آبادی (م ۱۴۱۰ ه.ق.) ۲۱۵
۱۲۱. میرزا هاشم آملی (م ۱۴۱۳ ه.ق.) ۲۱۶
۱۲۲. میرزا عبدالله شهیدی (م ۱۴۱۴ ق.) ۲۱۸
۱۲۳. حسن سعید تهرانی (م ۱۴۱۶ ه.ق.) ۲۲۰
۱۲۴. سید عبدالعزیز طباطبائی (م ۱۴۱۶ ه.ق.) ۲۲۲
۱۲۵. حاج شیخ محمد تقی ستوده (م ۱۴۲۰ ه.ق.) ۲۲۴
۱۲۶. حاج میرزا محمد حجتی میانجی (م ۱۳۰۸ ش) ۲۲۶

۱۲۷. سید محمد شریف تقوی (م ۱۳۱۲ ش) ۲۲۷
۱۲۸. میرزا حبیب الله عسکری (م ۱۳۳۲ ه. ق.) ۲۲۹
۱۲۹. حاج شیخ محمد علی مدرّس تبریزی (م ۱۳۳۳ ش) ۲۳۰
۱۳۰. شهید سید محمد واحدی (م ۱۳۳۴ ش) ۲۳۱
۱۳۱. ابوالقاسم سحاب (م ۱۳۳۵ ش) ۲۳۳
۱۳۲. شیخ مهدی سراج انصاری (م ۱۳۴۰ ش) ۲۳۶
۱۳۳. روح الله کمالوند خرم آبادی (م ۱۳۴۳ ش) ۲۳۸
۱۳۴. حاج شیخ حسین نجفی اهری (م ۱۳۴۵ ش) ۲۳۹
۱۳۵. سید حسین فاطمی قمی (م ۱۳۴۸ ش) ۲۴۱
۱۳۶. شیخ احمد اهری (م ۱۳۴۸ ش) ۲۴۲
۱۳۷. دکتر شیخ محمد محقق لاهیجانی (م ۱۳۴۹ ش) ۲۴۴
۱۳۸. سید محمد سلطان الزاعظین شیرازی (م ۱۳۵۰ ش) ۲۴۶
۱۳۹. استاد رضا روزبه (م ۱۳۵۲ ش) ۲۴۸
۱۴۰. شهید حسین غفاری آذر شهری (م ۱۳۵۳ ش) ۲۵۰
۱۴۱. میرزا ابوالفضل زاهدی (م ۱۳۵۷ ش) ۲۵۳
۱۴۲. شهید حاج مهدی عراقی (م ۱۳۵۸ ش) ۲۵۵
۱۴۳. شیخ محمد جواد نجفی (م ۱۳۵۸ ش) ۲۵۷
۱۴۴. شهید سید حسن شیرازی (م ۱۳۵۹ ش) ۲۵۹
۱۴۵. شهید غلامحسین حقانی (م ۱۳۶۰ ش) ۲۶۴
۱۴۶. شهید سید عبدالحمید دیالمه (م ۱۳۶۰ ش) ۲۶۶
۱۴۷. شهید سید نورالله طباطبایی نژاد (م ۱۳۶۰ ش) ۲۶۷
۱۴۸. شهید علی هاشمی سنجانی (م ۱۳۶۰ ش) ۲۶۹
۱۴۹. شهید عبدالوهاب قاسمی (م ۱۳۶۰ ش) ۲۷۱
۱۵۰. شهید عمادالدین کریمی (م ۱۳۶۰ ش) ۲۷۳
۱۵۱. سید علی علوی بغدادی کاشانی (م ۱۳۶۱ ش) ۲۷۴
۱۵۲. حاج سید احمد خوانساری (م ۱۳۶۳ ش) ۲۷۷

۱۵۳. شیخ هادی نیری میانجی (م ۱۳۶۳ ش) ۲۷۹
۱۵۴. شهید سید ابوالقاسم موسوی دامغانی (م ۱۳۶۴ ش) ۲۸۱
۱۵۵. شهید فضل الله مهدی زاده محلاتی (م ۱۳۶۴ ش) ۲۸۳
۱۵۶. شهید محمد مهدی ربانی املشی (م ۱۳۶۴ ش) ۲۸۵
۱۵۷. شیخ عباسعلی اسلامی (م ۱۳۶۴ ش) ۲۸۷
۱۵۸. حاج شیخ مجتبی لنکرانی (م ۱۳۶۵ ش) ۲۸۹
۱۵۹. شیخ عبدالرحمن حیدری ایلامی (م ۱۳۶۵ ش) ۲۹۱
۱۶۰. حاج سید مرتضی بُرقعی (م ۱۳۶۶ ش) ۲۹۴
۱۶۱. شهید سید حسین حسینی (م ۱۳۶۶ ش) ۲۹۵
۱۶۲. سید عباس مُهری (م ۱۳۶۶ ش) ۲۹۶
۱۶۳. سید غلامرضا سعیدی (م ۱۳۶۷ ش) ۲۹۹
۱۶۴. سید محمود مرعشی (م ۱۳۶۷ ش) ۳۰۱
۱۶۵. سید اسماعیل اصفیائی شند آبادی (م ۱۳۶۸ ش) ۳۰۲
۱۶۶. شهید سید مهدی حکیم (م ۱۳۶۸ ش) ۳۰۴
۱۶۷. دکتر حاج سید عبدالله ضیایی (م ۱۳۶۸ ش) ۳۰۷
۱۶۸. حسن نوری همدانی (م ۱۳۶۹ ش) ۳۰۹
۱۶۹. سید محمد صادق لواسانی (م ۱۳۶۹ ش) ۳۱۱
۱۷۰. مصطفی زمانی (م ۱۳۶۹ ش) ۳۱۳
۱۷۱. سید مصطفی صفایی خوانساری (م ۱۳۷۱ ش) ۳۱۵
۱۷۲. حاج شیخ حسین محمدی لائینی (م ۱۳۷۲ ش) ۳۱۷
۱۷۳. حاج سید ابوطالب محمودی (م ۱۳۷۲ ش) ۳۲۰
۱۷۴. حاج شیخ محمد باقر ملیوبی (م ۱۳۷۳ ش) ۳۲۲
۱۷۵. حاج سید رضا صدر (م ۱۳۷۳ ش) ۳۲۳
۱۷۶. حاج سید محمد کاظم قزوینی (م ۱۳۷۳ ش) ۳۲۵
۱۷۷. حاج شیخ علیرضا مَمَجَد لنگرودی (م ۱۳۷۴ ش) ۳۲۷
۱۷۸. شیخ عبدالحسین غروی تبریزی (م ۱۳۷۴ ش) ۳۲۹

۱۷۹. حاج سید مرتضی پسندیده (م ۱۳۷۵ ش) ۳۳۱
۱۸۰. حاج شیخ محمد و اصف گیلانی (م ۱۳۷۵ ش) ۳۳۳
۱۸۱. شیخ احمد علی احمدی شاهرودی (م ۱۳۷۵ ش) ۳۳۶
۱۸۲. حاج شیخ هاشم تقدیری سبزواری (م ۱۳۷۵ ش) ۳۳۸
۱۸۳. شیخ قدرت الله وجدانی فخر سربابی (م ۱۳۷۵ ش) ۳۳۹
۱۸۴. علامه سید مرتضی مرعشی (م ۱۳۷۵ ش) ۳۴۱
۱۸۵. شیخ احمد حجتی (م ۱۳۷۶ ش) ۳۴۴
۱۸۶. میرزا علی آقا غروی علیاری (م ۱۳۷۶ ش) ۳۴۵
۱۸۷. شیخ محمد حقی (م ۱۳۷۶ ش) ۳۴۸
۱۸۸. سید ابوالحسن فاضل بهسودی (م ۱۳۷۷ ش) ۳۴۹
۱۸۹. حاج شیخ محمد باقر ملکی میانجی (م ۱۳۷۷ ش) ۳۵۱
۱۹۰. حاج سید محمد جعفر مروج جزائری (م ۱۳۷۷ ش) ۳۵۳
۱۹۱. حاج شیخ علی صفایی حائری (م ۱۳۷۸ ش) ۳۵۶
۱۹۲. حاج شیخ حسین تقوی اشتهااردی (م ۱۳۷۹ ش) ۳۵۸
۱۹۳. حاج میرزا علی احمدی میانجی (م ۱۳۷۹ ش) ۳۶۰
۱۹۴. حاج شیخ مهدی حائری تهرانی (م ۱۳۷۹ ش) ۳۶۲
۱۹۵. عبدالرحمن محمدی هیدجی (م ۱۳۷۹ ش) ۳۶۴
۱۹۶. سید محمد باقر موسوی همدانی (م ۱۳۷۹ ش) ۳۶۶
۱۹۷. شیخ عبدالله فقیهی بروجرودی (مجد) (م ۱۳۷۹ ش) ۳۶۸
۱۹۸. شیخ محمد دشتی (م ۱۳۸۰ ش) ۳۷۰
۱۹۹. شیخ مجتبی حاج آخوند کرمانشاهی (م ۱۳۸۰ ش) ۳۷۳
۲۰۰. ابوالفضل خوانساری (م ۱۳۸۰ ش) ۳۷۵
۲۰۱. حاج شیخ علی آل اسحاق (م ۱۳۸۰ ش) ۳۷۸
۲۰۲. شیخ ابوالقاسم دانش آشتیانی (م ۱۳۸۰ ش) ۳۸۰
۲۰۳. شیخ اسماعیل صالحی مازندرانی (م ۱۳۸۰ ش) ۳۸۱
۲۰۴. حاج سید عباس خاتم یزدی (م ۱۳۸۰ ش) ۳۸۳

مقدمه کنگره

حضرت امام صادق علیه السلام:

«حرم ما اهل بیت علیهم السلام، شهر قم است. آنجا بانویی از فرزندانم به نام فاطمه دفن می شود، بهشت بر هر که او را زیارت کند، واجب می گردد»^(۱).

قم که به لقب «حرم اهل بیت علیهم السلام» مفتخر گردید، نه تنها به جهت وجود مردمی است که در آن به حسن عبادت و توحید عبادی در قیام و رکوع و سجود شناخته شده اند^(۲)، و در آرمان شهر اسلامی گرد حضرت مهدی علیه السلام اجتماع کرده و به یاری آن حضرت قیام خواهند نمود، و نه صرفاً به جهت وجود بزرگترین حوزه علمی و حدیثی و معرفتی شیعه در آن، بلکه این شهر مفتخر است که چونان صدفی زمینی، گوهر آسمانی و ملکوتی فرزندان باب الحوائج الی الله را در بر گرفته و مسجد اولیای الهی گردیده است. اگر در گذشته شهر قم محل محدثان بزرگ و معبد و سجده گاه فاطمه معصومه علیها السلام بوده، امروزه نیز پرچم دار فرهنگ ناب فقه جعفری علیه السلام و معنویت و عرفان بوده و ضمن تربیت و پرورش یاران امام عصر ارواحنا فدا، زائران حضرتش را با معارف بلند دینی میزبانی می کند. آری، «زیبدا اگر خاک قم به عرش کند فخر»^(۳).

قم، شهری است که بر ولایت و مودت اهل بیت علیهم السلام پایه گذاری شده و به

۱. سفینه البحار، ج ۲، ص ۴۴۶.

۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۲۰۶.

۳. دیوان امام خمینی، ص ۲۵۷.

همین جهت، پایگاهی برای علویان و شیعیان و دژ تسخیرناپذیری علیه ستمگران بوده است و ائمه علیهم السلام با تعبیراتی خاص و بلند از این شهر یاد کرده‌اند^(۱).

از هنگامی که شهر قم مسکن حضرت سنی، فاطمه معصومه علیها السلام گردید، بُعد فرهنگی و معنوی آن در کنار تحولات اجتماعی و سیاسی متحوّل و شکوفا شد، و از چنان موقعیتی برخوردار شد که جناب حسین بن روح رضوان الله علیه، از نواب اربعه، تأیید محتوای یک کتاب علمی و فقهی را مشروط به نظر مساعد علمای قم نمود^(۲). وجود حوزه غنی و بزرگ شیعه، در این شهر و دفاع علمی از اسلام راستین به وسیله تألیف کتابها، اعزام مبلغان و زادگاه انقلاب اسلامی بودن و... همه و همه به برکت وجود فرزند رسول خدا، کریمه اهل بیت علیهم السلام در این شهر است.

از آنجا که سال ۱۳۸۳ ه.ش. با یک هزار و دویست و پنجاهمین سالگرد ولادت آن حضرت، و نیز با پایان تجدید طلاکاری گنبد مطهر - که در زیبایی کم نظیر و بلکه بی نظیر است - مقارن شده، به منظور معرفی بیشتر آن حضرت و تبیین جایگاه ویژه شهر قم در ترویج فرهنگ تشیع، به دستور تولیت عظمای آستانه مقدسه، حضرت آیه الله مسعودی دام عزه «کنگره بزرگداشت شخصیت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و مکانات فرهنگی قم» شروع به فعالیت نمود. و در چهار موضوع ذیل:

الف. حضرت معصومه علیها السلام و آستانه مقدسه؛

ب. قم و فرهنگ تشیع؛

ج. حوزه علمیه قم؛

د. انقلاب اسلامی در قم،

با محوریت آستانه مقدسه، دهها جلد کتاب در موضوعات فوق که اکثر آنها جنبه تألیف داشته و برخی دیگر جنبه تراثی دارد و توسط محققان تألیف و تصحیح شده، اهتمام ورزیده است.

آثاری که در محورهای فوق تدوین و نگارش یافته تنها قدم کوچکی است که

۱. بحار الانوار، ج ۵۷، ص ۲۱۷.

۲. کتاب الغیبه، شیخ طوسی، ص ۲۴۰.

می تواند نقطه شروعی برای تحقیقات گسترده و عمیقی باشد که سزاوار موضوعات یاد شده است.

کتاب حاضر تلخیصی از مجموعه نفیس ستارگان حرم است که زیر نظر جناب حجة الاسلام و المسلمین آقای مهدی پور تدوین شده و اینک برادر فاضل و محقق توانا حضرت آقای علیرضا هزار آن را تلخیص و جناب آقای محمد تقی ادهم نژاد آن را منظم و مرتب نموده است. لازم است در اینجا از این بزرگواران صمیمانه تشکر و قدردانی کنم. همچنین از تولیت آستانه حضرت آیه الله مسعودی، معاون محترم اداری مالی آستانه، جناب آقای فقیه میرزایی و مدیریت فرهنگی حجت الاسلام والمسلمین عباسی که تلاش فراوانی در این امر داشته اند، نهایت امتنان و سپاس را داریم.

بر خود لازم می دانم که اذعان و اعتقاد قلبی خود را ابراز دارم که اگر توفیقات خدای متعال و عنایات کریمه اهل بیت علیهم السلام نبود، از برداشتن کوچک ترین قدمی در این راه عاجز و ناتوان بودیم.

و ما توفیقی الا بالله، علیه توکلت و الیه انیب.

احمد عابدی

دبیر کنگره